

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

אלימות נגד קטינים - ענישה וההליכים הצפויים לחשודים ולנאשמים

המחוקק ראה לנכון להחמיר מאוד בענישה על אלימות נגד קטינים, ובפרט אם זו בוצעה מצד האחראיים עליהם כדוגמת ההורים. יתר על כן, החוק מקנה לגורמי רווחה ולבתי המשפט סמכויות התערבות נרחבות יחסית, ואף קיימת חובת דיווח על עבירות אלו החלות על כלל הציבור. מטבע הדברים, ברגע שנפתחת חקירה משטרתית בעניין, או שמבוצעת פניה לבית המשפט, מדובר בשבר גדול עבור ההורים ושאר בני המשפחה. עו"ד אסף דוק מפרט בשורות הבאות אודות החוקים הקשורים לאלימות נגד קטינים וכן את ההליכים הצפויים לנאשמים ולהורים בפרט.

ענישה על עבירות אלימות נגד קטינים

כאמור, המחוקק ומערכת המשפט רואים בחומרה רבה עבירות אלימות המבוצעות נגד קטינים, ובפרט מצד האחראיים עליהם. הגישה המחמירה מתבטאת בסעיף מיוחד בחוק העונשין, המוקדש לאלימות נגד קטינים וחסרי ישע. מדובר בסעיף 368 ב', כאשר תת הסעיף הראשון (א) שלו קובע כי: "התוקף קטין או חסר ישע וגורם לו חבלה של ממש, דינו - מאסר חמש שנים; היה התוקף אחראי על הקטין או על חסר הישע, דינו - מאסר 7 שנים".

תת הסעיף הבא מתייחס לתקיפות הגורמות לקטין חבלה, וקובע כי עבירת תקיפה של קטין או חסר ישע הגורמת לו חבלה חמורה, צפויה לענישה מרבית של 7 שנות מאסר, ואם התוקף היה אחראי על הנפגע הרי שדינו עשוי להגיע ל- 9 שנות מאסר.

יש לשים לב גם לתת הסעיף הבא (ג), שקובע כי הכוונה ב- "חבלה" איננה רק לפגיעות פיזיות אלא גם נפשיות. ייתכן שחבלות נפשיות יהיו קשות יותר להוכחה בבית המשפט, אך חוות הדעת המקצועיות בהחלט עשויות להוביל למסקנה המתבקשת, שהתנהלות אגרסיבית גרמה נזקים נפשיים לילד, לנער או לחסר הישע.

עוד נקודה מהותית עולה מסעיף 368 ג', העוסק בהתעללות בקטינים וחסרי ישע, וקובע כי: "העושה בקטין או בחסר ישע מעשה התעללות גופנית, נפשית או מינית, דינו - מאסר 7 שנים; היה העושה אחראי על קטין או חסר ישע, דינו - מאסר 9 שנים". בכל המקרים שתוארו לעיל, מדובר בהחמרה משמעותית בענישה לעומת אותן העבירות המבוצעות באנשים בוגרים.

סיבות להחמרת הענישה בעבירות אלימות נגד קטינים

ההתייחסות המחמירה נובעת מן ההבנה שקטין הוא אדם צעיר, שעדיין לא רכש עצמאות מלאה, ועל כל פנים נמצא בעמדת נחיתות מול אדם בוגר מהבחינה הפיזית והנפשית. מכאן שיכולתו להגן על עצמו פחותה ויש לעזור בהגנה עליו באמצעות ענישה מרתיעה. כאמור, ההתייחסות אף קשה יותר כלפי תוקפים הנחשבים אחראיים על הקטין, ובכך נעסוק מיד. הסיבה להחמרה במקרים אלו היא ששוררים בין הקטין לתוקף יחסי מרות ותלות, למשל מבחינה רגשית וכלכלית, המערבת יחסי אמון חיוניים לביטחון והתפתחותו של אדם צעיר. על כן, אלימות במקרים אלו מהווה פגיעה חמורה עוד יותר בקטין, ולכך מצטרפים נזקים נפשיים שעוד יישא עימו לאורך שנים רבות.

מיהו האחראי על הקטין על פי חוק?

כפי שראינו, הענישה מוחמרת מאוד אם התוקף היה אדם שאחראי על הקטין. על פי חוק העונשין, ישנם מספר אנשים העשויים להיחשב כאחראיים:

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

1. הורי הקטין.

2. אדם שאחראי על צרכי המחיה של הקטין, חינוכו, שלומו ובריאותו מכוחם של החלטה שיפוטית, כוח דין או חוזה.

3. בני משפחה של ההורים או בני משפחה של אדם אחראי, כל עוד גילם עולה על 18 שנים והם אינם חסרי ישע בעצמם. יש לציין כי מדובר במעגלי המשפחה הקרובים, כלומר אחים, צאצאים, דודים, בני זוג, סבים וכדומה.

4. אדם שהקטין מתגורר עימו או שנמצא אצלו באופן קבוע, במידה שהוא בעצמו אינו קטין וששוררים בין השניים יחסי תלות או מרות.

חובת הדיווח באלימות נגד קטינים

סעיף 368 ד' לחוק העונשין מפרט את המצבים המחייבים דיווח לגבי קטינים המצויים בסיכון או שנעברו כלפיהם עבירות. למעשה, מדובר בחובה על פי חוק שאי מילויה מוביל לענישה. לדוגמא, כל אדם שיש לו יסוד סביר להניח כי נעברה עבירה נגד קטין, **חייב לדווח על כך למשטרה או לעובד סוציאלי**, שאם לא כן יוטל עליו עונש מרבי של 3 חודשי מאסר. העונש מוכפל במקרים של בעלי תפקידים כגון שוטרים, פסיכולוגים, עובדים בשירותי הרווחה, מנהלי מעונות בהם שוהים הקטינים, אנשי צוות פרה - רפואיים ואחרים. במידה שהדיווח מועבר לעובד סוציאלי, עליו להעבירו למשטרה עם המלצה לפעולה או הימנעות מפעולה.

מאידך, אם הגיע הדיווח למשטרה עליה להעבירו לעובד סוציאלי הממונה בחוק, מבלי לפעול בטרם התייעצות עימו אלא במקרים הדורשים התערבות מיידית. גם במקרים אלו יש להעביר דיווח לעובד הסוציאלי. יש לציין כי עובדים ברשויות ובמוסדות החינוך ורפואה מכירים היטב את ההוראות הללו, וכפי שהורים רבים כבר גילו וחוו על בשרם הידיעות אכן מועברות לגורמים הרלוונטיים.

הוצאת קטינים מהבית בעקבות אלימות

בחוק הנוער מפורטים מצבים רבים שבהם הופך קטין ל - "נזקק", ומכאן נדרשות בענייני התערבויות מסוימות. אחד ממצבים אלו מתקיים כאשר שלומו הגופני של הקטין נפגע, או שהוא עלול להיפגע. במקרה זה עשויים גורמי הרווחה לפעול במגוון צורות ואמצעים על מנת להעניק את הסעד וההגנה הדרושים לקטינים. הצעדים עשויים להיות למשל ועדות המתכנסות בעניין, הוראות שונות מטעם פקיד הסעד, חיוב בהגעה לטיפולים, ועוד.

אין ספק כי מדובר בנושא מורכב ורגיש, כאשר אל חיי המשפחה נכנסת דמות חדשה ולרוב גם מאיימת, המורה להורים כיצד להתנהל עם ילדיהם. אכן, לעיתים קרובות אין שיתוף פעולה מצד המשפחה עם גורמי הרווחה, ואף הקטין עצמו עשוי להתנגד לצעדים. במקרים אלו יכול לפנות פקיד הסעד אל בית המשפט, שרשאי להורות כל הוראה הקשורה להשגחה, שיקום, חינוך וטיפול בקטין, לרבות הוצאתו מהמשמורת של האחראי עליו. יחד עם זאת, הוצאה מהבית היא קו ההגנה האחרון, ובית המשפט בהחלט מכיר בפגיעה החמורה שעלולה להיגרם לתא המשפחתי ולקטין בפרט. כלומר, רק אם לא נמצאו דרכים אחרות להבטחת ההשגחה והטיפול, יורה בית המשפט על מסירת הקטין למשמורת של רשות הסעד, והיא שתקבע את המקום חסותו. לחילופין עשוי בית המשפט בעצמו להורות על החזקת הקטין במעון נעול או פתוח, בהתאם להתרשמותו. יחד עם זאת, ראוי לדעת כי במקרי חירום מתיר החוק גם לפקיד הסעד לבצע צעדים אלו על דעת עצמו, מבלי להמתין להחלטת בית המשפט. כלומר, אם התרשם פקיד הסעד שהקטין הוא "נזקק" לפי הגדרות החוק, ושנשקפות לו סכנות תכופות או שהוא זקוק לטיפול מכל סוג באופן דחוף, מותר לו לנקוט בכל פעולה כדי למנוע או למתן את הסכנות. זאת, גם ללא הסכמתם של האחראיים על הקטין אך ההוצאה מחזקתם בכל מקרה לא תעלה על 7 ימים, אלא באישור מטעם בית המשפט.

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

מה צפוי להורים החשודים באלימות נגד ילדיהם הקטינים

כפי שראינו, דיווחים על אלימות נגד קטינים עשויים להגיע למשטרה או לרשויות הרווחה משורה ארוכה של גורמים, כגון בית הספר, קופת החולים, שכנים, בני משפחה ועוד. לעיתים מגיעה הפניה לאחר שעודכנו ההורים בעניין על ידי הצוות ונערך עימם בירור ראשוני, ולעיתים מדובר בהפתעה מוחלטת. יש לציין כי לאנשי מוסדות חינוך ורפואה אסור לחקור ילדים, אלא עליהם להשאיר את המלאכה לחוקרי המשטרה, אך מותר להן לבצע בירורים ראשוניים. במידה שלאחר הדיווח החליטה המשטרה לפתוח בחקירה יזומה ההורים לתחנה, וייתכן מאוד שייחקרו תחת אזהרה. אין ספק שמדובר בסיטואציה קשה מאוד ועל כך נוספת ההפתעה הגדולה, שכן לעיתים הזימון הטלפוני אינו מבאר מדוע יש לסור לתחנה. כמו כן, במהלך החקירה עשוי להתברר שהילד כבר נחקר במשטרה, למרות שהחוק מחייב את ידוע ההורים לגבי חקירת ילדיהם, ואף מאפשר את נוכחותם. כלומר, ישנן נסיבות המאפשרות חקירה ללא ידוע אם הדבר תומך בטובתו של הקטין או בחקירה עצמה, כאשר החשודים הם בני משפחה או כשהקטין בעצמו מבקש שלא ליידע את ההורים. על כל פנים, חשוב להדגיש כי לדברים שיאמר ההורה בחקירה יהיו השלכות מכרעות על המשך הטיפול בתיק, לרבות החלטה על הגשת כתב אישום. לכן, למרות הלחץ, ההפתעה והקושי יש לנהוג באיפוק, ולא למסור כל מידע לחוקרים לפני היוועצות בעורך דין פלילי - אפילו אם ההורה בטוח בחפותו.

החלטה על הגשת כתב אישום

מרגע שנפתחת החקירה עוברת המשפחה טלטלה עזה, המשפיעה על כל חברה, ובמקרים מסוימים אף מוצאים צווי הגנה לטובת הנפגעים שמגבילים מאוד את היכולת להיפגש עימם, להתקרב אליהם, ליצור קשר עימם או להגיע לבית המגורים.

בנוסף, במידה שגובשו במשטרה ראיות מספיקות, יועבר החומר לתביעה שתשקול אם להגיש כתב אישום לבית המשפט. ההחלטה תתבסס על חוזק הראיות שנאספו ובאם הן מספיקות לדעת התביעה להשיג הרשעה בתיק. מכאן והלאה יחלו הדיונים המשפטיים, המהווים בפני עצמם חוויה ארוכה, קשה ומתישה מכל הבחינות. בעוד התביעה שואפת להשיג הרשעה וענישה מרתיעה, שואפת הסניגוריה למוסס את הטענות והראיות, ולהביא נסיבות מקלות לטובת הנאשם. מדובר למשל בנסיבות הקשורות ליחסיו החמים עם ילדיו, היעדר עבר פלילי, תפקודו בחברה ובמקום התעסוקה, אורח חיים נורמטיבי וכן הלאה.

כמו כן, בתיקים אלו משחק תפקיד חשוב גם הפן השיקומי, שכן חייהם של הילד וההורה קשורים לבלי התר. לכן, לעיתים קרובות יורה בית המשפט על שליחה לתסקיר שירות מבחן שעשוי להוביל להמלצה על הימנעות מהרשעה, תקופת מבחן, השתתפות בטיפולים, או ענישה מקלה. חשוב לזכור כי להליכים אלו תהיה השפעה גורלית על חייהם של כל המעורבים, ושל ההורה המואשם בפרט, כך שיש לפנות אל עורך דין פלילי הבקיא בתחום ללא דיחוי.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין אלימות נגד קטינים?

במידה זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין אלימות נגד קטינים, אתה זקוק לעורך דין מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, שכן המדובר בעבירה שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד עבורך הכוללות כאפשרות סבירה לחלוטין גם שהייה מאחורי סורג ובריח. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בעבירות אלה מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין תקיפת קטין על-ידי אחראי פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.